

**ΒΗΑΝΤΕ ΝΥΑΝΑΝΤΑ΢ΑΝΑ**

**(ΙΩΑΝΝΗ΢ Τ΢ΕΛΙΟ΢)**

**ΠΑΡΟΥ΢ΙΑ΢Η**

**Η ΡΙΖΑ ΤΗ΢ ΥΠΑΡΞΗ΢ ΜΑ΢**

**ΜΕ ΒΑ΢Η ΤΙ΢ ΔΙΔΑ΢ΚΑΛΙΕ΢ ΤΟΥ ΒΟΥΔΑ**

**Mūla-pariyāya-sutta, MN 1**



## Η ΡΙΖΑ ΤΗΣ ΥΠΑΡΞΗΣ ΜΑΣ

Mūla-pariyāya-Sutta, MN 1

29/6/2019

Στην πολύ πρώτη ομιλία που είχε δώσει ο Βούδας, αμέσως μετά τη φώτισή του, είχε πει ότι η **αιτία της γέννησής μας** και συνεπώς της βίωσης της ταλαιπωρίας και του πόνου στη ζωή μας είναι **η επιθυμία**.

Έτσι ρωτάει ο Βούδας:

"Και ποια είναι η αλήθεια της προέλευσης της ταλαιπωρίας και του πόνου;"

Και δίνει την απάντηση:

"Είναι η επιθυμία (taṇhā) που οδηγεί στην επαναγέννηση, συνοδευόμενη από απόλαυση (nandī) και πάθος (rāga), αναζητώντας απόλαυση (abhinandini) εδώ κι εκεί."

Δηλαδή:

- η επιθυμία για ηδονές
- η επιθυμία για ύπαρξη, και
- η επιθυμία για μη ύπαρξη

Αυτό το είχε επαναλάβει σε πολλές άλλες μετέπειτα ομιλίες του για την επιθυμία που οδηγεί στην επαναγέννηση. Η **επιθυμία** που οδηγεί στην επαναγέννηση, συνοδευόμενη από **απόλαυση** και **πάθος**.

Σε μια άλλη ομιλία του όμως που έχει τον τίτλο "Περί της Εξήγησης τις Ρίζας μας" (Mūla-pariyāya-Sutta) ο Βούδας δίνει περισσότερο έμφαση στην **απόλαυση** (nandī), λέγοντας: Η **απόλαυση** είναι η ρίζα της ταλαιπωρίας και του πόνου (nandī dukkhassa mūlaṃ).

Γενικά, η **απόλαυση** είναι μια μορφή πρώιμης επιθυμίας, γι αυτό ο Βούδας την καλεί εδώ "ρίζα". Είναι δηλαδή η ρίζα της γέννησης, της επαναγέννησης, της ύπαρξης και της ταλαιπωρίας.

Πολλοί άνθρωποι είναι ριζωμένοι στην απόλαυση και δεν μπορούν να διανοηθούν μια ζωή χωρίς απόλαυση (είτε υλική, είτε πνευματική απόλαυση).

Σ' αυτή την ομιλία "Περί της Εξήγησης τις Ρίζας μας" ο Βούδας εξηγεί επιπλέον με βαθυστόχαστο τρόπο πως η **απόλαυση** δεν προκύπτει τυχαία αλλά προέρχεται από αιτίες. Οι αιτίες αυτές είναι:

- Οι παραμορφωμένες αντιλήψεις ή ψευδαισθήσεις, και
- οι φαντασίες ή φαντασιώσεις, στον νου συνηθισμένων ανθρώπων (puthujjana).

Εξηγεί επίσης πως άριστοι μαθητές, που έχουν διαλογιστεί και έχουν επιτύχει την ανώτερη γνώση, μπορούν να ξεπεράσουν τις ψευδαισθήσεις και τις φαντασιώσεις.

Πρέπει να ξέρουμε ότι:

- οι παραμορφωμένες αντιλήψεις,
- οι ψευδαισθήσεις,
- οι φαντασίες,
- οι φαντασιώσεις και
- φαντασιοκοπίες (επινοήσεις αχαλίνωτης φαντασίας)

είναι πολύ συνηθισμένες στον ανθρώπινο νου.

Ακόμη και σύγχρονοι ψυχολόγοι που έχουν ερευνήσει τον ανθρώπινο νου σε κάποιο βαθμό διαπίστωσαν ότι οι άνθρωποι έχουν τις περισσότερες φορές φαντασίες, φαντασιώσεις και φαντασιοκοπίες στον συνειδητό τους νου, πόσο μάλλον στον υποσυνείδητό τους. Αυτό διαπιστώθηκε από το Βούδα νωρίτερα.

Το 90% των σκέψεων στον ανθρώπινο νου είναι φαντασίες, σύμφωνα με μερικούς ψυχολόγους. Από μικρά παιδιά έχουμε ανατραφεί με παραμύθια, με κόμικς, με καρτούνς. Ως ενήλικες απολαμβάνουμε τη φαντασία με ταινίες, με μυθιστορήματα που έχουν τη μεγαλύτερη ζήτηση σε δανειστικές βιβλιοθήκες και βιβλιοπωλεία. Όλα είναι πλαστά κι οι άνθρωποι τα απολαμβάνουν.

Αυτή η ομιλία "περί της Ρίζας μας" δείχνει ότι αυτό συμβαίνει επειδή οι συνηθισμένοι άνθρωποι δεν καταλαβαίνουν πλήρως τα αντικείμενα που συναντούν γύρω τους και τις εμπειρίες που βιώνουν. Οι πρωτόγονοι άνθρωποι χρησιμοποιούσαν τη φαντασία τους για να εξηγήσουν του κόσμο γύρω τους. Έτσι δημιουργήθηκαν μυθολογίες. Πολλές θρησκείες βασίζονται στη μυθολογία για να εξηγήσουν τον εαυτό τους στο σύμπαν.

Ο Βούδας, όπως είναι γνωστό, είναι ένας αναλυτής (vibhaya-vādī), ή πιο συγκεκριμένα ένας αναλυτής του νου. Επομένως οι εξηγήσεις του απευθύνονται σε μια τέτοια ανάλυση του νου έτσι ώστε να ανακαλυφθούν **οι ρίζες της ίδιας μας της ύπαρξης** και να δούμε τον κίνδυνο και τη διαφυγή από την τλαιπωρία και τον πόνο που φέρνουν οι ψευδαισθήσεις, οι φαντασιώσεις και οι φαντασίες, αλλά και οι απολαύσεις.

Αυτή η Ομιλία "Περί της Εξήγησης της Ρίζας μας" αναφέρει τα πιο βασικά νοητικά φαινόμενα του συνηθισμένου νου, δηλαδή,

- **την αντίληψη saññā**
- **τη φαντασία maññanā**
- **την απόλαυση nandī**

οι τρεις βασικοί νοητικοί παράγοντες του νου που αποτελούν τη Ρίζα μας είναι:



Στον συνηθισμένο νου του ανθρώπου δεν υπάρχει καθαρή, ανώτερη γνώση από την προσεκτική παρατήρηση ή τον διαλογισμό, αλλά εξηγεί με τη φαντασία του τον κόσμο και τα φαινόμενα.



Αυτή η ομιλία δείχνει πως οι απλοί / συνηθισμένοι άνθρωποι (ruthujjana)

που δεν έχουν εκπαίδευση στη νοημοσύνη δεν μπορούν πλήρως να καταλάβουν τον κόσμο που βιώνουν έξω από τον εαυτό τους καθώς και τον κόσμο που βιώνουν μέσα τους. Έτσι δημιουργούν έναν φαντασιωτικό, πλαστό και μυθώδη κόσμο.

Ο **George Bernard Shaw** (φημισμένος συγγραφέας) έχει πει: Η φαντασία είναι η αρχή της δημιουργίας. Φαντάζεστε ότι επιθυμείτε, θέλετε ότι φαντάζεστε, και τελικά, δημιουργείτε αυτό που θέλετε.

Τα ρήματα που χρησιμοποιούνται σ' αυτήν την Ομιλία από το Βούδα είναι ότι κάποιος:

- αντιλαμβάνεται (sañjānati)
- φαντάζεται (maññati)
- απολαμβάνει (abhinandati)



Εδώ το ρήμα **maññati** ή το ουσιαστικό **maññanā** σχηματίζονται από τη ρίζα **mana** (νους) + ya + ti, που σημαίνει:

νομίζω, φαντάζομαι,  
φαντασιοκοπώ, φαντασιοποιώ,  
φαντασιώνω, θεωρώ, υποθέτω.

Θα τα μεταφράσουμε εδώ ως "φαντάζομαι", "φαντασιοκοπώ" ή "φαντασία" και "φαντασίωση" και θα δούμε ότι έχει πολύ περισσότερο νόημα στο να καταλάβουμε αυτή την Ομιλία, επειδή οι φαντασίες είναι πολύ συχνές στον συνηθισμένο άνθρωπο.

Το ρήμα "απολαμβάνει" ( abhinandati) και το ουσιαστικό "απόλαυση" (nandī) είναι συνώνυμα της επιθυμίας, της λαχτάρας και του πάθους (tañhā), δηλαδή της αιτίας της ταλαιπωρίας και του πόνου στη ζωή.

Αυτός είναι ο λόγος που ο Βούδας λέει στην ομιλία:

" Η **απόλαυση** είναι ρίζα της ταλαιπωρίας και του πόνου,"  
(nandī dukkhassa mūlaṃ)

Και λέει επίσης σε μίαν άλλη Ομιλία του :

"Εκείνος που απολαμβάνει το μάτι, το αυτί, τη μύτη, τη γλώσσα, το σώμα και τον νου απολαμβάνει την ταλαιπωρία. Κι εκείνος που απολαμβάνει την ταλαιπωρία, δεν απελευθερώνεται από την ταλαιπωρία."

(SN Ābhinandasutta)

Και ξανά :

" Εκείνος που απολαμβάνει τα ορατά, τους ήχους, τις μυρωδιές, τις γεύσεις, τις αφές και τις ιδέες, απολαμβάνει την ταλαιπωρία. Και εκείνος που απολαμβάνει την ταλαιπωρία, δεν απελευθερώνεται από την ταλαιπωρία."

(SN Ābhinandasutta)

Σε αντιδιαστολή με τον συνηθισμένο νου των κοινών ανθρώπων, η Ομιλία "περί της Ρίζας της Ύπαρξής μας" αναφέρει επίσης τα πιο βασικά νοητικά φαινόμενα του ανεπτυγμένου νου των αρίστων ατόμων, δηλαδή,

• την ανώτερη γνώση (abhiññā)
• τη μη φαντασία (amaññā)
• τη μη απόλαυση (anandī)

Σταθεροποιούν τον νου τους στην ανώτερη γνώση και δεν έχουν φαντασία και απόλαυση:



Αυτά τα βασικά νοητικά φαινόμενα του ανεπτυγμένου νου συντελούν στην απελευθέρωση από την υπαρξιακή ταλαιπωρία.

Αυτός είναι ο λόγος που ο Βούδας λέει:

"Εκείνος που δεν απολαμβάνει το μάτι, το αυτί, τη μύτη, τη γλώσσα, το σώμα και τον νου, δεν απολαμβάνει την ταλαιπωρία. Κι εκείνος που δεν απολαμβάνει την ταλαιπωρία, απελευθερώνεται από την ταλαιπωρία."

(SN Ābhinandasutta)

Και ξανά :

" Εκείνος που δεν απολαμβάνει τα ορατά, τους ήχους, τις μυρωδιές, τις γεύσεις, τις αφές και τις ιδέες δεν απολαμβάνει την ταλαιπωρία. Και εκείνος που δεν απολαμβάνει την ταλαιπωρία, απελευθερώνεται από την ταλαιπωρία."

(SN Ābhinandasutta)

Ο άνθρωπος που αφήνει αχαλίνωτο τον νου του στον φανταστικό κόσμο, είναι αδύνατο να βρει έναν δρόμο να ελευθερωθεί από την ταλαιπωρία του συγχυσμένου νου. Αντίθετα η ανώτερη γνώση μπορεί να φέρει διαύγεια στον νου, και κάποιος να απελευθερωθεί από τον ωκεανό της φαντασίας και να βρει έναν δρόμο να ξεπεράσει την ταλαιπωρία της ύπαρξης.

### Αντικείμενα

#### της Αντίληψης, Φαντασίας και Απόλαυσης

Σύμφωνα με την Ομιλία "Περί της Ρίζας της Ύπαρξής μας)", η **αντίληψη**, η **φαντασία** και η **απόλαυση** δε συμβαίνουν τυχαία, αλλά έχουν συγκεκριμένα αντικείμενα μέσω των οποίων εγείρονται. Αυτά είναι:

### Αντικείμενα

#### της Αντίληψης, Φαντασίας και Απόλαυσης

- |                         |
|-------------------------|
| • Γη -στερεά στοιχεία   |
| • Νερό -υγρά στοιχεία   |
| • Φωτιά -θερμά στοιχεία |
| • Αέρας -αέρια στοιχεία |

Είναι δηλαδή:

#### Τα Τέσσερα Υλικά Στοιχεία στην Ατμόσφαιρα



#### Τα Τέσσερα Υλικά Στοιχεία στο Σώμα











## Αντικείμενα της Αντίληψης, Φαντασίας και Απόλαυσης

- Ορατά φαινόμενα
- Ηχητικά φαινόμενα
- Οσφρητικά φαινόμενα
- Γευστικά φαινόμενα
- Απτά φαινόμενα
- Νοερά φαινόμενα

Ο απλός άνθρωπος εξηγεί αυτά τα φαινόμενα με τη φαντασία του και τα απολαμβάνει νομίζοντας ότι είναι σταθερά και θα του δώσουν την ευτυχία που αναζητά. Επιθυμεί αυτά τα φαινόμενα, χωρίς να ξέρει ότι είναι ασταθή, μεταβλητά.

<p><b>Όραση</b>                      <b>Ο ρ α τ ά</b></p>  <p style="text-align: center;">Φως   Χρώματα   Σχήματα   Σώματα</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-top: 10px;"> <div style="background-color: #4a90e2; border-radius: 15px; padding: 5px; width: 30%;">Αντίληψη</div> <div style="background-color: #e67e22; border-radius: 15px; padding: 5px; width: 30%;">Φαντασία</div> <div style="background-color: #8e9e40; border-radius: 15px; padding: 5px; width: 30%;">Απόλαυση</div> </div>	<p><b>Γεύση</b>                      <b>Γ ε υ σ τ ι κ ά</b></p>  <p style="text-align: center;">Ξινό   Αλμυρό   Γλυκό   Πικρό</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-top: 10px;"> <div style="background-color: #4a90e2; border-radius: 15px; padding: 5px; width: 30%;">Αντίληψη</div> <div style="background-color: #e67e22; border-radius: 15px; padding: 5px; width: 30%;">Φαντασία</div> <div style="background-color: #8e9e40; border-radius: 15px; padding: 5px; width: 30%;">Απόλαυση</div> </div>
<p><b>Ακοή</b>                      <b>Η χ η τ ι κ ά</b></p>  <p style="text-align: center;">Μουσική   Φωνή   Κρότος   Θόρυβος</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-top: 10px;"> <div style="background-color: #4a90e2; border-radius: 15px; padding: 5px; width: 30%;">Αντίληψη</div> <div style="background-color: #e67e22; border-radius: 15px; padding: 5px; width: 30%;">Φαντασία</div> <div style="background-color: #8e9e40; border-radius: 15px; padding: 5px; width: 30%;">Απόλαυση</div> </div>	<p><b>Γεύση</b>                      <b>Γ ε υ σ τ ι κ ά</b></p>  <p style="text-align: center;">Ξινό   Αλμυρό   Γλυκό   Πικρό</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-top: 10px;"> <div style="background-color: #4a90e2; border-radius: 15px; padding: 5px; width: 30%;">Αντίληψη</div> <div style="background-color: #e67e22; border-radius: 15px; padding: 5px; width: 30%;">Φαντασία</div> <div style="background-color: #8e9e40; border-radius: 15px; padding: 5px; width: 30%;">Απόλαυση</div> </div>
<p><b>Όσφρηση</b>                      <b>Ό σ φ ρ η τ ι κ ά</b></p>  <p style="text-align: center;">Μυρωδιά   Ευωδία   Κακοσμία   Βρώμα</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-top: 10px;"> <div style="background-color: #4a90e2; border-radius: 15px; padding: 5px; width: 30%;">Αντίληψη</div> <div style="background-color: #e67e22; border-radius: 15px; padding: 5px; width: 30%;">Φαντασία</div> <div style="background-color: #8e9e40; border-radius: 15px; padding: 5px; width: 30%;">Απόλαυση</div> </div>	<p style="text-align: center; font-size: 24px;"><b>Νοερά</b></p>  <div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-top: 10px;"> <div style="background-color: #4a90e2; border-radius: 15px; padding: 5px; width: 30%;">Αντίληψη</div> <div style="background-color: #e67e22; border-radius: 15px; padding: 5px; width: 30%;">Φαντασία</div> <div style="background-color: #8e9e40; border-radius: 15px; padding: 5px; width: 30%;">Απόλαυση</div> </div>



Τα ορατά, ηχητικά, οσφρητικά, γευστικά και απτά φαινόμενα είναι όλα **υλικά**

**φαινόμενα:**

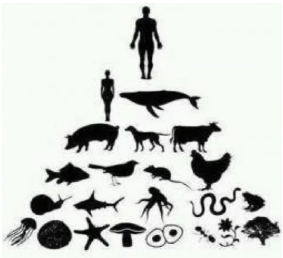
- ορατά
- ηχητικά
- οσφρητικά
- γευστικά
- απτά



**Αντικείμενα**

**της Αντίληψης, Φαντασίας και Απόλαυσης**

**Όντα**

<b>Αντίληψη</b>	
<b>Φαντασία</b>	
<b>Απόλαυση</b>	

**Θεοί, θεότητες**

<b>Αντίληψη</b>	
<b>Φαντασία</b>	
<b>Απόλαυση</b>	

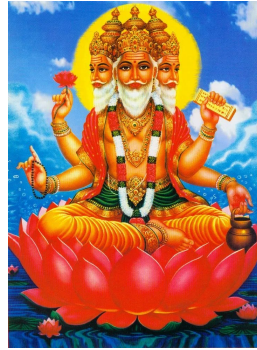
**Δημιουργός θεός**

<b>Αντίληψη</b>	
<b>Φαντασία</b>	
<b>Απόλαυση</b>	

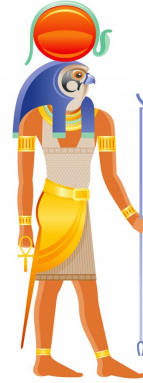
Ο άνθρωπος δημιούργησε με τη φαντασία του στον ουρανό έναν υπέρτατο θεό, προστάτη και σωτήρα που δημιούργησε τον κόσμο. Διαφέρει από κουλτούρα σε κουλτούρα και από εποχή σε εποχή.



Στους Ρωμαίους έχουμε τον διπρόσωπο θεό Ιανό



Στην Ινδία έχουμε τον τρικέφαλο θεό (θεϊκή τριάδα)



Στην αρχαία Αίγυπτο έχουμε το Ρα, θεό ήλιο με κεφάλι γερακιού.

Πόσες θρησκείες ισχυρίζονται ότι ο δικός του Θεός είναι ο δημιουργός του σύμπαντος;

Σύμφωνα με ιστοριογραφικά κείμενα υπάρχουν περίπου 120 δημιουργοί θεοί, που άνθρωποι διαφόρων κουλτούρων, ισχυρίζονται ότι ο δικός τους Θεός είναι ο δημιουργός του σύμπαντος. Και υπήρξαν πόλεμοι για θρησκευτική επικράτηση. Υπάρχουν και σήμερα σε κάποια μέρη.

Προπαντός **Μύθοι Δημιουργίας** βρίσκονται σε κάθε ανθρώπινη κουλτούρα.



**Η ενότητα του νου στον διαλογισμό**

Αντίληψη	
Φαντασία	
Απόλαυση	

Κάποιος στον διαλογισμό με την αυτοσυγκέντρωση του νου και την ενοποίησή του, αρχίζει να διερωτάται και να φαντάζεται πράγματα και τα χαρακτηρίζει μυστικιστικές εμπειρίες.

Άλλο αντικείμενο της φαντασίας:

### Η πολυμορφία του νου στον διαλογισμό

<b>Αντίληψη</b>	
<b>Φαντασία</b>	
<b>Απόλαυση</b>	

Οι συνηθισμένοι άνθρωποι δεν έχουν την ενότητα του νου, έχουν πολυμορφία του νου και εκεί υπάρχει φαντασία και απόλαυση. Π.χ οι ζωγράφοι, οι καλλιτέχνες, έχουν στο νου τους ρεύμα από φαντασίες που τις χρησιμοποιούν για να δημιουργήσουν έργα-ψευδαισθήσεις όχι μόνο για τον εαυτό τους αλλά και για τους άλλους. Π.χ. ένας συνθέτης πρέπει να φαντασθεί τις κατάλληλες νότες για να διεγείρει τα συναισθήματα των ανθρώπων. Στην καθημερινή ζωή παιδιά και ενήλικες που δεν έχουν ενότητα, αλλά πολυμορφία και μεταβολές του νου, απολαμβάνουν τη φαντασία με τα συναισθήματα που τους προκαλούν τα διάφορα θεάματα.

Άλλο αντικείμενο της φαντασίας και της απόλαυσης είναι:

### Η ολότητα / πληρότητα των φαινομένων

<b>Αντίληψη</b>	
<b>Φαντασία</b>	
<b>Απόλαυση</b>	

Όταν ο διαλογιζόμενος αισθάνεται εσωτερική πληρότητα, φαντάζεται ότι αυτή είναι η ψυχή του, αυτός είναι ο εαυτός του και το απολαμβάνει.

Άλλο αντικείμενο της φαντασίας και της απόλαυσης είναι:

## Το Νιμπάνα / nibbāna

<b>Αντίληψη</b>	
<b>Φαντασία</b>	
<b>Απόλαυση</b>	

Άνθρωποι που δε βίωσαν το Νιμπάνα φαντάζονται και απολαμβάνουν την ιδέα του Νιμπάνα. Οι Ινδοί θεωρούν την πρώτη έκσταση Νιμπάνα. Ο Βούδας στην Ομιλία του - το δίκτυ των θεωριών όλων των θεών -, εξηγεί ότι μερικοί ασκητές θεωρούν Νιμπάνα την 1η ή τη 2η ή την 3η ή την 4η έκσταση. Μερικοί θεωρούν τις ηδονές για Νιμπάνα. Η λέξη Νιμπάνα ακόμη και σήμερα είναι παρεξηγημένη γιατί φαντάζονται πως είναι το Νιμπάνα χωρίς την πραγματική εμπειρία.

### Η ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΒΟΥΔΑ

"Θα σας δώσω μια ομιλία για τη ρίζα όλων των νοητικών φαινομένων (sabba-dhamma-mūla-pariyāya). Ακούστε και προσέξτε καλά, θα μιλήσω."

Εδώ "η ρίζα όλων των νοητικών φαινομένων" (sabba-dhamma-mūla), δεν αναφέρεται στη ρίζα ( mūla ) των υλικών φαινομένων, γιατί αυτά δεν είναι το ενδιαφέρον αυτής της Ομιλίας. Δηλαδή η ρίζα της προηγηθείσας εμφάνισης αυτών των υλικών φαινομένων στο σύμπαν δεν αποτελεί θέμα αυτής της ομιλίας.

Αναφέρεται στα ψυχολογικά, πνευματικά, νοητικά φαινόμενα με τα οποία επηρεάζονται οι άνθρωποι από την αντίληψη υλικών ή νοητικών φαινομένων και πως κατά συνέπεια τα ερμηνεύουν με τη φαντασία τους, τα απολαμβάνουν και ταλαιπωρούνται.

Γιατί όπως είπε ο Βούδας:

"Η απόλαυση είναι η ρίζα της ταλαιπωρίας" (nandī dukkhassa mūlaṃ).

Τότε εξηγεί:

### Η Γη / Η Γαία / Το Στερεό Στοιχείο

"Εδώ, ένας αδίδακτος συνηθισμένος άνθρωπος,

**[1]** αντιλαμβάνεται το στερεό ως στερεό.

[2] Έχοντας αντιληφθεί το στερεό ως στερεό, φαντάζεται [τον εαυτό του ως] στερεό,

[3] φαντάζεται [τον εαυτό του] εις το στερεό

[4] φαντάζεται [τον εαυτό του] χωριστά από το στερεό,

[5] φαντάζεται το στερεό να είναι "δικό μου"

[6] απολαμβάνει το στερεό.

Ποιά είναι η αιτία; Λέω, ότι δεν έχει πλήρως κατανοήσει το στερεό."

Εδώ το αντικείμενο της αντίληψης, της φαντασίας και της απόλαυσης είναι "το στερεό", δηλαδή, στερεά στοιχεία, σώματα, αντικείμενα ή πράγματα.

Αυτό μπορεί να είναι το "**Εξωτερικό στερεό**" ή "**Εξωτερική γη**", δηλαδή οποιοδήποτε στερεό, συμπαγές, σταθερό αντικείμενο, όπως το χώμα, τα δέντρα, οι βράχοι ή τα βουνά. Οι άνθρωποι τα ονοματίζουν, δημιουργούν φανταστικές ιστορίες για τη δημιουργία τους.

Ή μπορεί να είναι η "**εσωτερική γη**", όπως τα μαλλιά, τα νύχια, το δέρμα, η σάρκα ή τα κόκκαλα κλπ. του ανθρώπινου σώματος.

### **Το Νερό / Το Ύδωρ / Το Υγρό Στοιχείο**

"Εδώ, ένας αδιδακτος συνηθισμένος άνθρωπος,

[1] αντιλαμβάνεται το υγρό ως υγρό.

[2] Έχοντας αντιληφθεί το υγρό ως υγρό, φαντάζεται [τον εαυτό του ως] υγρό,

[3] φαντάζεται [τον εαυτό του] εις το υγρό

[4] φαντάζεται [τον εαυτό του] χωριστά από το υγρό,

[5] φαντάζεται το υγρό να είναι "δικό μου"

[6] απολαμβάνει το υγρό.

Ποιά είναι η αιτία; Λέω, ότι δεν έχει πλήρως κατανοήσει το υγρό."

Εδώ το αντικείμενο της αντίληψης, της φαντασίας και της απόλαυσης είναι "το υγρό", δηλαδή, το υγρό στοιχείο, το νερό ή ότι σώμα έχει ρευστή φύση.

Αυτό μπορεί να είναι το "**Εξωτερικό νερό**", δηλαδή οποιοδήποτε υγρό στοιχείο ή ποσότητα νερού που σχηματίζει θάλασσες, ποτάμια, λίμνες κ.λ.π.

Οι άνθρωποι δημιουργούν πολλές φανταστικές ιστορίες της δημιουργίας τους, σχετιζόμενες με θεότητες. Π.χ. η βροχή είναι αποτέλεσμα θεϊκού θυμού, ή πρέπει οι άνθρωποι να παρακαλούν τους θεούς για να βρέξει, ή ότι κάποια ποτάμια οδηγούν τις ψυχές στον Άδη.

Ή μπορεί να είναι το "**Εσωτερικό νερό**" στο ανθρώπινο σώμα.



Το σώμα του εμβρύου αποτελείται από 90% νερό, το παιδικό 80%, το εφηβικό 70%, του ενήλικα 60% και του ηλικιωμένου 55%.

Τα ανθρώπινα όντα αποτελούνται ως επί το πλείστον από νερό. Ένας άνθρωπος 70 κιλών, για παράδειγμα, έχει περίπου 42-45 λίτρα νερό στο σώμα του.

Περιεχόμενο νερού στο σώμα:

Εγκέφαλος: 80-85% Δόντια: 8-10% Πνεύμονες: 75-80% Καρδιά: 75-80%

Συκώτι: 70-75% Οστά: 20-25% Αίμα: 50% Νεφρά: 80-85%

Δέρμα: 70-75% Μυώνες: 70-75%

## **Η Φωτιά / Το Πυρ / Το Θερμό Στοιχείο / Θερμότητα**

"Εδώ, ένας αδίδακτος συνηθισμένος άνθρωπος,

**[1]** αντιλαμβάνεται τη θερμότητα ως θερμότητα.

**[2]** Έχοντας αντιληφθεί τη θερμότητα ως θερμότητα φαντάζεται [τον εαυτό του ως] θερμότητα ,

**[3]** φαντάζεται [τον εαυτό του] μέσα στη θερμότητα



[4] φαντάζεται [τον εαυτό του] χωριστά από τη θερμότητα,

[5] φαντάζεται τη θερμότητα να είναι "δικιά μου"

[6] απολαμβάνει τη θερμότητα.

Ποιά είναι η αιτία; Λέω, ότι δεν έχει πλήρως κατανοήσει τη θερμότητα."

Εδώ το αντικείμενο της αντίληψης, της φαντασίας και της απόλαυσης είναι η "**φωτιά**" δηλαδή, το θερμό στοιχείο που έχει το χαρακτηριστικό της θερμότητας ή του ψύχους.

Αυτή μπορεί να είναι "**Εξωτερική θερμότητα**", όπως η ηλιακή ακτινοβολία και η φωτιά. Οι άνθρωποι έχουν πλάσει μύθους με τον ήλιο ή τη φωτιά.

Ή μπορεί να είναι "**Εσωτερική θερμότητα**" στο ανθρώπινο σώμα.

### **Ο Αέρας / Το Αέριο Στοιχείο**

"Εδώ, ένας αδίδακτος συνηθισμένος άνθρωπος,

[1] αντιλαμβάνεται τον αέρα ως αέρα.

[2] Έχοντας αντιληφθεί τον αέρα ως αέρα, φαντάζεται [τον εαυτό του ως] αέρα,

[3] φαντάζεται [τον εαυτό του] μέσα στον αέρα

[4] φαντάζεται [τον εαυτό του] χωριστά από τον αέρα,

[5] φαντάζεται τον αέρα να είναι "δικός μου"

[6] απολαμβάνει τον αέρα.

Ποιά είναι η αιτία; Λέω, ότι δεν έχει πλήρως κατανοήσει τον αέρα."

Εδώ το αντικείμενο της αντίληψης, της φαντασίας και της απόλαυσης είναι ο "**αέρας**", δηλαδή, το αέριο στοιχείο που έχει το χαρακτηριστικό της κίνησης.

Αυτός μπορεί να είναι ο "**Εξωτερικός αέρας**".

Ή μπορεί να είναι ο "**Εσωτερικός αέρας**" στο ανθρώπινο σώμα.

Κάποιοι έχουν μυθοποιήσει τον αέρα, όπως οι Ινδοί με το πράνα που εικάζουν ότι είναι θεϊκή, ζωτική ενέργεια σε σύνδεση με την κοσμική ενέργεια.

Ο άνθρωπος δίνει τις εξηγήσεις του επειδή θέλει να δει:

**π ο ι ο ς Ε ί μ α ι ;**

**Η ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΕΑΥΤΟΥ**



Ασχολούμενος με την αναζήτηση της "αληθινής φύσης" του, ο άνθρωπος σκεφτόταν από τους αρχαίους χρόνους για τον εαυτό του το **"Ποιός είμαι εγώ"**, **"Ποιός είναι ο εαυτός μου"**, και τη θέση και την ύπαρξή του στο σύμπαν. Είναι γεγονός ότι από την αρχαιότητα μέχρι και σήμερα οι συνηθισμένοι άνθρωποι χρησιμοποιούσαν τη φαντασία τους για να εξηγήσουν φυσικά φαινόμενα όπως τη γη, το νερό, τη φωτιά και τον αέρα, και τη σχέση του εαυτού τους μ' αυτά.

Ένας συνηθισμένος άνθρωπος μπορεί να αντιληφθεί τα υλικά σώματα ως τέτοια, αλλά στη συνέχεια, λόγω της έλλειψης της ανώτερης γνώσης, χρησιμοποιεί τη φαντασία του να τα ερμηνεύσει, και αναλόγως τα απολαμβάνει με τον τρόπο που φαντάζεται.

Έτσι έχουμε:

- [1] αντιλαμβάνεται τα υλικά σώματα .
- [2] φαντάζεται τον εαυτό του ως αυτά,
- [3] φαντάζεται τον εαυτό του μέσα σ' αυτά
- [4] φαντάζεται τον εαυτό του χωριστά από αυτά,
- [5] φαντάζεται αυτά να είναι "δικά μου"
- [6] τα απολαμβάνει.

Ποιά είναι η αιτία; Δεν έχει την **ανώτερη γνώση** (abhiññā) για να τα κατανοήσει πλήρως.

### **Μυθοποίηση Φυσικών Φαινομένων**

Προκειμένου να περιγράψει και να εξηγήσει τα φυσικά φαινόμενα γύρω του, τα στοιχεία της φύσης και τα ουράνια σώματα, ο άνθρωπος χρησιμοποίησε τη φαντασία του, και άρχισε από τα αρχαία χρόνια να μυθοποιεί, προσωποποιεί και να θεοποιεί τα υλικά σώματα, όπως τη γη, το νερό, τη φωτιά και τον αέρα. Πέτρες, πετρώματα, βουνά και χώμα, ποτάμια, ύδατα, θάλασσες, λίμνες και βροχές, ηφαιστεια, φωτιές και ο αέρας προσωποποιήθηκαν, θεοποιήθηκαν και αγιοποιήθηκαν. Γνωρίζουμε λοιπόν από τον πρωτοπόρο μελετητή της ιστορίας της θρησκείας, George F. Moore, ότι **η λατρεία των "ιερών, και άγιων πέτρων"** είναι μία από τις παλαιότερες μορφές θρησκείας για την

οποία έχουμε αποδεικτικά στοιχεία. Οι αρχαιολόγοι έχουν βρει πέτρες που τις είχαν διαμορφώσει για να τις χρησιμοποιούν σαν φυλακτά. Επιστήμονες έχουν παρακολουθήσει το ίδιο σε χιμπατζήδες να κουβαλούν πέτρες μαζί τους. Στη Δυτική Αφρική παρατηρούνται να πετούν πέτρες σε δέντρα και στα κενά που σχηματίζονται στους κορμούς τους, αλλά και να τις στοιβάζουν δίπλα σε αυτά χωρίς συγκεκριμένο λόγο, που πιθανολογείται πως η κίνηση αυτή αποτελεί ένδειξη τελετουργικής συμπεριφοράς. Οι ιερές πέτρες ήταν η πρώτη μορφή θρησκείας του ανθρώπου και τα πρώτα είδωλα ήταν φτιαγμένα από πέτρες. Οι πέτρες που ήταν εργαλεία για την τροφή και όπλα του πρωτόγονου ανθρώπου που τον διαφοροποιούσε και τον προστάτευε από τα ζώα, ήταν και τα λατρευτικά του αντικείμενα.

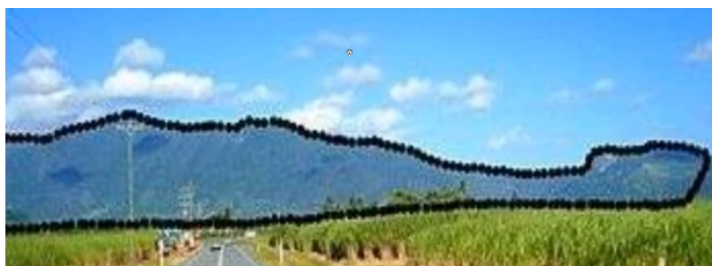
### **Μυθοποίηση της Γης**

Η γη γίνεται η **Μητέρα Γη**, η **Μεγάλη Μητέρα**, ή **Μητέρα Θεά**, η οποία κατά την ελληνική μυθολογία είναι η θεά και η σύζυγος του Ουρανού, ή του Αιθέρα, του "Πατρός Εν Ουρανί".

### **Μυθοποίηση Γης και Ουρανού**

Στην ελληνική μυθολογία, μαζί, είναι το πρώτο Κοσμικό Ζευγάρι της Δημιουργίας και γίνονται οι γονείς των αρχέγονων θεών, θεοτήτων, Τιτάνων και Κυκλώπων. Πολλοί γεωργοί κάνουν τελετές για τη γονιμότητα της μάνας γης. Σε άλλους πολιτισμούς έχουν αγάλματα της θεάς Γης που τα προσκυνούν.

### **Προσωποποίηση και Θεοποίηση Βουνών**



Το εικονιζόμενο βουνό είναι θεότητα ξαπλωμένη που συνοδεύεται από σχετικό μύθο και είναι τόπος θυσιών και λατρείας.

## **Μυθοποίηση, Προσωποποίηση και Θεοποίηση του Νερού**

Θεότητες του νερού

Θεότητες της βροχής

Θεότητες της θάλασσας

Θεότητες ποταμιών

### **Πόντος**

Μέλος των πρωταρχικών θεών και των θαλάσσιων θεών.

**Ποσειδώνας**, ο υπέρτατος θεός των υδάτων, (λιμνών, ποταμών, πηγών) και κατ' επέκταση της θάλασσας (εξ ου καλούμενος και Πελαγαίος). Οι ναυτικοί θυσίαζαν σ' αυτόν για να υπάρχει νηνεμία στα ταξίδια τους.

### **Παράδειγμα Αλληγορικής Μυθοπλασίας**

Μετά το καταλάγιασμα των μεγάλων γεωλογικών αναστατώσεων που συνέβησαν κυρίως στον ελλαδικό χώρο στους απώτατους προϊστορικούς χρόνους, όπως η κατάκλυση του αιγιακού χώρου που συνέβη μετά το λιώσιμο των πάγων και τη διάνοιξη του Βοσπόρου και των Δαρδανελίων, κάτι σπουδαίο συνέβη. Οι αρχέγονοι κάτοικοι του χώρου εγκαταλείποντας τις σωτήριες βουνοκορφές και σπηλιές όπου είχαν καταφύγει, άρχισαν όπως ήταν επόμενο να παρακολουθούν με ιδιαίτερη προσοχή τη φύση γενικά, αλλά και τις δυνάμεις των στοιχείων αυτής με ό,τι φαινόμενα τις συνόδευαν, αποδίδοντάς τους ιερότητα και αναγνωρίζοντας αυτές ως αθάνατες θεότητες.

Έτσι με την εξαιρετική μυθοπλαστική ικανότητα των εγκαταστημένων προ-ελληνικών φυλών, δια του γνωστού αλληγορικού ανθρωπομορφισμού, δεν άργησαν να αναπτυχθούν εκπληκτικές μυθικές μορφές, ιδιαίτερα επί των υδάτων, της δυναμικής τους, της θέας αυτών, αλλά και των διαφόρων συγκινήσεων που προκαλούσαν. Ως αποτέλεσμα, δημιουργήθηκε σταδιακά ένα μεγάλο πλήθος εξαιρετων μυθοπλαστικών πλοκών που δεν απαντώνται σε καμιά άλλη μυθολογία, τονίζοντας έτσι την επί τούτου πρωτοτυπία του ελληνικού πνεύματος και φαντασίας, όπως παρατηρεί ο P. Decharme. Οι Έλληνες είχαν θεό για το κάθε τι, όπως για το σπίτι είχαν τη θεά Εστία. Στην Κίνα τιμούν θεά της κουζίνας μπροστά στο άγαλμά της πριν το μαγείρεμα.

Κυρίαρχη θεότητα των υδάτων και ιδιαίτερα της θάλασσας αναγνωρίστηκε και καθιερώθηκε ο **Ποσειδώνας**, γενάρχης πολλών δευτερευόντων θεοτήτων, αλλά και εκπληκτικών θαλάσσιων τεράτων, που ετυμολογούνται μάλιστα από τις διάφορες όψεις και δράσεις του υγρού στοιχείου. Τα κύματα θεωρούνταν τα άλογα του Ποσειδώνα που κάλπαζαν στη θάλασσα.

## **Μυθοποίηση, Προσωποποίηση και Θεοποίηση της Φωτιάς**

Θεότητες της φωτιάς

Θεότητες του κεραυνού και της αστραπής

Ηλιακές θεότητες

Θεότητες της μεταλλουργίας

Θεότητες ηφαιστειών

Στην ελληνική μυθολογία, ο **Ήφαιστος** μαζί με την **Εστία** αποτελούσαν τις κύριες θεότητες του πυρός ή της φωτιάς. Ο **Ήφαιστος** αποτέλεσε την ανθρωπόμορφη ακμάζουσα θεότητα της φυσικής δύναμης του πυρός σε όλες τις μορφές του και χρήσεις του, από κεραυνό και αστραπή στον ουρανό μέχρι ηφαίστειο στη γη, αλλά και ως **εσωτερική ανθρώπινη φλόγα** έμπνευσης και δημιουργίας.



Στον Ινδουισμό είχαν τη λατρεία και θυσία στον Agni (Άγκνι), τον βεδικό θεό του πυρός με τη γυναίκα του Suaha (Σουάχα)

Η φωτιά για τους ανθρώπους ήταν πολύ σημαντική για την προστασία από τα ζώα, το ψήσιμο του κυνηγιού και τη μαγειρική, τη μεταλλουργία για την κατασκευή εργαλείων, και γι αυτό τη θεοποίησαν. Οι άνθρωποι κάνουν θυσίες και προσεύχονται για αφθονία παιδιών, βοδιών, πλούτου, βροχής, μακροζωίας και για μεταθανάτια ζωή σε ουράνιο κόσμο των προγόνων. Ακόμη και σήμερα στον Ινδουισμό είναι σχεδόν το ίδιο.

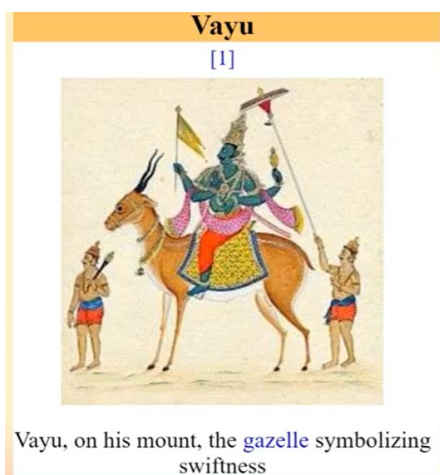
## Μυθοποίηση, Προσωποποίηση και Θεοποίηση του Αέρα

- Θεότητες του ανέμου

Στην Ελληνική μυθολογία ο **Αίολος** και οι **Αύρες** και ο **Ζέφυρος** αποτελούσαν την ιδεατή ανθρωπόμορφη αντίληψη του ανέμου.

Ο Αίολος, ήταν ο διορισμένος από τον Δία, ταμίας των ανέμων. Κρατούσε τους ανέμους μέσα στον ασκό του και τους άφηνε μετά από εντολή του Δία. Εφεύρε τα πανιά που κινούν τα πλοία και δίδαξε τη χρήση τους στους πιστούς του. Ζούσε σε νησί μαζί με τη γυναίκα του Αμφιθέα. Είχε έξι γιούς και έξι κόρες, που προσωποποιούσαν τους ανέμους. Οι γιοί, τους δυνατούς ανέμους, οι θυγατέρες, τους ήπιους (τις **αύρες**). Σήμερα συμπτωματικά διακρίνουμε στην κλίμακα Μποφόρ δώδεκα είδη ανέμων από τον ηπιότερο στο δυνατότερο: Άπνοιαν(νηνεμία), Σχεδόν άπνοιαβ (ελαφρύ αεράκι), Πολύ ασθενής (ελαφριά αύρα), Ασθενής (γλυκιά αύρα), Σχεδόν μέτριος (μέτρια αύρα), Μέτριος, Ισχυρός, Σφοδρός / Σχεδόν θυελλώδης, Θυελλώδης, Πολύ θυελλώδης, Θύελλα, Βίαια / Σφοδρή θύελλα και Τυφώνας.

Ο Ζέφυρος (Πουνέντες) στην Ελληνική μυθολογία ήταν προσωποποίηση του δυτικού ανέμου. Είναι άνεμος απαλός, δίνει δροσιά στα Ηλύσια Πεδία και βοηθάει στη βλάστηση. Αδέλφια του ήταν ο θεός Βορέας, ο θεός Νότος, ο θεός Εύρος και η θεά Αστραία. Βασικά οι άνεμοι της Μεσογείου θεοποιήθηκαν.



Έχουμε στην Ινδική μυθολογία που ο θεός Βάγιου ιππεύει μια γαζέλα, ζώο που τρέχει με μεγάλη ταχύτητα. Ο δυνατός αέρας δημιουργείται από το θεό που τρέχει γρήγορα ιππεύοντας την αντιλόπη του.

## Τι Είναι Φαντασία;

Φαντασία είναι η ικανότητα του νου να αναπαριστά γνωστές εικόνες από το παρελθόν ή να σχηματίζει με πρωτότυπους συνδυασμούς και συνθέσεις καινούργιες εικόνες και αισθήσεις που δεν γίνονται αντιληπτές μέσω των αισθήσεων, όπως την όραση, την ακοή, τη μυρωδιά, τη γεύση, την αφή.

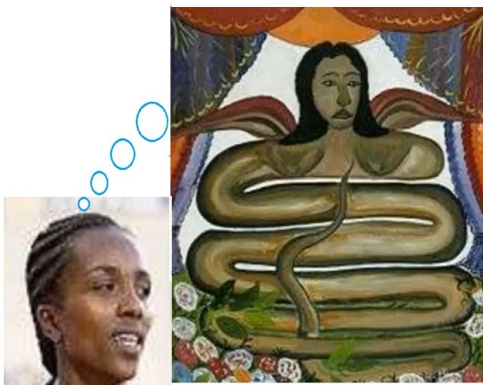
Οι φαντασμένες εικόνες φαίνονται με το "μάτι του νου". Από εξωτερικά αντικείμενα δημιουργούνται αντιλήψεις και συνθέτουμε νέες εικόνες μέσα μας. Έτσι η φαντασία αναπαριστάνει, ανακαλεί, σχηματίζει και συνδυάζει ελεύθερα εικόνες και παραστάσεις, χρησιμοποιώντας αλλά και ξεπερνώντας τα δεδομένα της εμπειρίας και τους κανόνες της νόησης και της λογικής.

Είναι δηλαδή σκέψεις και ιδέες που δεν έχουν σχέση με την πραγματικότητα.

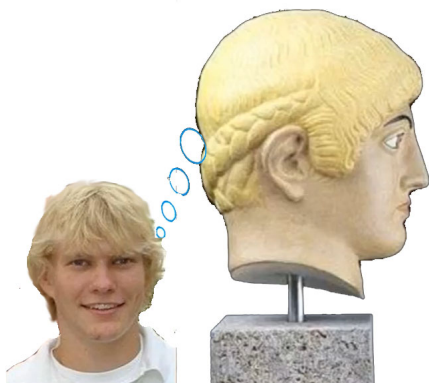
**Φαντασίωση** είναι φανταστική παράσταση που σχετίζεται με συνειδητές ή ασυνειδητές επιθυμίες.

### Ψυχολογική προβολή

Αυτές οι επιθυμίες, είναι μέσα, είδος ψυχολογικής προβολής, όπου κάποιος προβάλλει εξωτερικά τις εσωτερικές του αρέσκειες ή δυσαρέσκειες. Έτσι για παράδειγμα, οι Αιθίοπες φαντάζονταν ότι οι θεοί τους ήταν αναπόφευκτα μαύροι, με μαύρα μαλλιά και πλατιές μύτες.



Ο Αφρικανός ουράνιος θεός πατέρας και ο πρωταρχικός δημιουργός όλης της ζωής.



Οι Ευρωπαίοι, όμως φαντάζονταν ότι οι θεοί τους ήταν λευκοί, ξανθοί και με ίσια μύτη.



Κάθε πολιτισμός αναπαριστάνει το θεό του με τα χαρακτηριστικά της φυλής του. Κάθε ανθρώπινη φυλή και κουλτούρα έχει: παραμύθια, φανταστικούς χαρακτήρες ως ήρωες, μύθους, μυθολογίες, σύμβολα, και δεισιδαιμονίες.

### **Καθημερινές Φαντασίες**

Στην καθημερινή ζωή, οι άνθρωποι συχνά βρίσκουν τις σκέψεις τους να ακολουθούν μια σειρά φαντασιών και φαντασιώσεων σχετικά με τα πράγματα που επιθυμούν να κάνουν ή που επιθυμούσαν να έχουν κάνει. Η φαντασία μπορεί επίσης να εκφραστεί μέσα από φανταστικά αφηγήματα, από φανταστικές ή ανακριβείς απόψεις για κάποιον ή κάτι, κλπ. Στον καιρό μας έχουμε μυριάδες από **μυθιστορήματα** (ιστορίες για φανταστικούς χαρακτήρες, γεγονότα και περιπέτειες), ακόμη και **επιστημονικής φαντασίας**, και φυσικά μυριάδες από μυθιστοριογράφους και αναγνώστες που απολαμβάνουν και φαντασιοκοπούν. Έχουμε επίσης και μυριάδες από ταινίες κινηματογράφου και τηλεόρασης, κόμικς, κινούμενα σχέδια, κλπ. βασιζόμενα στη φαντασία, που πολλοί άνθρωποι έχουν πάθος να παρακολουθούν, να φαντασιοκοπούν και να απολαμβάνουν.

- Το ραδιόφωνο,
- η τηλεόραση,
- ο κινηματογράφος,
- τα βιντεοπαιχνίδια,
- τα περιοδικά, κλπ.

επιτρέπουν τη μετάδοση φαντασίας και μύθων σε μεγάλο κοινό.

Τα παιδιά από νεαρή ηλικία τα λέμε παραμύθια και αυτά απολαμβάνουν να διαβάζουν και να παρακολουθούν κόμικς, κλπ. και να ζουν στη φαντασία.

Οι άνθρωποι έχουν έναν εθισμό μυθοπλασίας, δηλαδή έχουν μια **μυθομανία**.



## Συλλογική Φαντασία

Είναι ολοφάνερο ότι η φαντασία, η φαντασίωση, ο μύθος, και η μυθοπλασία συνεχίζονται από τη νεαρή μας ηλικία ως μια δεδομένη και ουσιαστική συνιστώσα της συλλογικής φαντασίας. Οι άνθρωποι θέλουν μια επίμονη εναλλακτική πραγματικότητα που είναι η φαντασία για να ζουν μέσα της. Όσον αφορά τη φαντασία, ο George Bernard Shaw δήλωσε:

Η φαντασία είναι η αρχή της δημιουργίας. Φαντάζεστε ότι επιθυμείτε, θέλετε ότι φαντάζεστε, και τελικά, δημιουργείτε αυτό που θέλετε.

Είναι λοιπόν πιθανό ότι η φαντασία είναι η δημιουργία ή η ρίζα της ύπαρξής μας;

Η απάντηση είναι: "Ναι, κατά κάποιο τρόπο είναι"

Πως δηλαδή; Η συνέχεια στην επόμενη παρουσίαση.

Μια ιδέα απ' αυτήν:

Υπάρχουν τρία είδη φαντασίας:

<b>Φαντασία</b> λόγω επιθυμίας, πόθου ή λαχτάρας ( <i>taḥā-maññanā</i> )
<b>Φαντασία</b> λόγω υπερηφάνειας ( <i>māna- maññanā</i> )
<b>Φαντασία</b> λόγω λανθασμένης νόησης ( <i>diṭṭhi-maññanā</i> )

Αυτές οι φαντασίες υπάρχουν μέσα μας καθημερινά, θα δούμε πως μπορεί να τις εντοπίσουμε, για να έχουμε μια διαυγή εικόνα τι συμβαίνει μέσα μας και πως μπορούμε να ξεπεράσουμε αυτή τη φαντασία.

Ερώτηση: Η φαντασία είναι ενέργεια του νου. Παράγουμε σκέψεις που είναι ενέργεια. Η ενέργεια αυτή η φανταστική, μπορεί να δημιουργήσει επίδραση στο περιβάλλον μας; Καθόμαστε μέσα στο σπίτι, στο χώρο μας, μπορούμε να φανταστούμε έναν άλλο άνθρωπο θετικά ή αρνητικά και αυτό να τον επηρεάσει;

Απάντηση: Η φαντασία αν δεν την κατευθύνουμε είναι μια λυτή αλυσίδα σκέψεων. Αλλά όταν εμείς κατευθύνουμε το νου μας σε ένα άτομο και θέλουμε να του ευχηθούμε κάτι καλό παραδείγματος χάριν, τότε δεν είναι η φαντασία. Υπάρχει άλλος νοητικός παράγοντας που χρησιμοποιούμε για να τον ευχηθούμε κάτι καλό. Τότε φυσικά μπορεί να έχει επίπτωση, γιατί τότε παίρνουμε αυτήν την ενέργεια του νου και την κατευθύνουμε προς ένα άτομο και ευχόμαστε κάτι καλό. Αυτό το άτομο τώρα αν είναι φανταστικό δεν υπάρχει επίδραση. Πρέπει να είναι ένα ζωντανό, πραγματικό άτομο για να μπορεί να υπάρχει επίδραση σ' αυτό το άτομο, εάν του ευχηθούμε κάτι καλό. Αυτό μπορούμε να το πούμε τηλεπάθεια, δηλαδή να μπορούμε να επηρεάσουμε τις διαθέσεις του άλλου ανθρώπου. Αυτό δεν είναι φαντασία, είναι εκούσια, κατευθυνόμενη ενέργεια. Αν όμως φανταζόμαστε για αυτό το άτομο να γίνει πλούσιος να' χει παλάτια κλπ, τότε αυτά είναι φαντασίες, γιατί δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί κάτι τέτοιο. Τότε εμείς αφήνουμε το νου μας σ' αυτές τις λυτές σκέψεις, που φεύγει απ' την πραγματικότητα. Αυτός είναι ο κίνδυνος της φαντασίας. Πολλοί άνθρωποι δεν τον αντιλαμβάνονται. Ένας άνθρωπος μπορεί να ξεπεράσει αυτήν τη φαντασία με την ανώτερη γνώση, έχοντας επίγνωση του εαυτού του και να αποφεύγει τον αχαλίνωτο νου.

Ερώτηση: Ποιος είναι ο λόγος που αποφεύγουμε την πραγματικότητα και θέλουμε να ζούμε στη φαντασία; Βλέπουμε τα Μάρβελ, όλους αυτούς τους υπερήρωες, ο λόγος είναι ότι θέλουμε να ξεφύγουμε από τις ευθύνες και από την αδυναμία αυτής της ζωής κι απ' τον κόπο και θέλουμε να ζούμε σε φανταστικούς κόσμους που δεν υπάρχει πόνος, δεν υπάρχει κούραση, αρρώστια;

Απάντηση: Βασικά είναι η άγνοια. Μ' αυτή την Ομιλία ο Βούδας δεν κατηγορεί κανέναν, θέλει να κάνει μια ανάλυση και να δείξει ότι οι άνθρωποι πραγματικά παραπλανιούνται. Και τα αντικείμενα που έχουμε γύρω μας, μας παραπλανούν. Μας δίνουν διαφορετική εντύπωση απ' ό,τι πραγματικά είναι. Από τη στιγμή που δεν μπορούμε να τα παρατηρήσουμε με έναν πραγματικό τρόπο, αυτά τα αντικείμενα τα ίδια μας παραπλανούν. Δηλαδή είναι η ψευδαίσθηση που μας δίνουν αυτά τα αντικείμενα. Την ψευδαίσθηση της

μονιμότητας, την ψευδαίσθηση της ευτυχίας, την ψευδαίσθηση ότι υπάρχει κάποια ουσία μέσα τους, την ψευδαίσθηση της ομορφιάς. Θα αναλυθούν αύριο με λεπτομερή τρόπο πως αυτές οι ψευδαισθήσεις μας παραπλανούν. Δύο είναι οι λόγοι αυτών των ψευδαισθήσεων, ότι μας δίνουν την εντύπωση του συμπαγούς και της συνέχειας. Αν αναλύσουμε το σώμα μας, δεν υπάρχει κάτι συμπαγές μέσα μας. Αποτελείται από νερό, από στερεό στοιχείο, από αέρια, από θερμότητα. Αν αναλύσουμε το σώμα μας, η ιδέα αυτού του συμπαγούς σώματος, διαλύεται. Και τα σώματα άλλων φαινομένων, αν τα αναλύσουμε τότε εξαφανίζεται το συμπαγές που μας δίνει την ψευδαίσθηση της μονιμότητας. Τα αντικείμενα μας δίνουν αυτήν την ψευδαίσθηση, δεν μπορούμε να δούμε την πραγματικότητα και συνεχίζουμε να ζούμε μέσα σ' αυτή τη φαντασία. Και λέμε αυτός είναι ο κόσμος και απολαμβάνουμε αυτό που έχουμε. Και ζούμε σ' αυτήν την άγνοια. Δεν μπορούμε να έχουμε την ανώτερη γνώση της ανάλυσης.